

ЛЕКСИЧКО СКРАЋИВАЊЕ У НОВИМ РЕЧИМА У ЕНГЛЕСКОМ ЈЕЗИКУ¹

САЖЕТАК: У раду су приказани неки од начина творбе речи у енглеском језику, односно скраћивања лексема. Посебну пажњу су привукли *иницијализми, акроними, абривијације* и *конфлације*, као најчешћи начини скраћивања речи у енглеском језику. Избор ове теме подстакнут је чињеницом да се у свакодневном говору, актуелним политичким догађајима, пословној комуникацији и рачунарству и интернету најчешће користе баш ови типови лексичких скраћеница, што доказује и корпус употребљен у раду. Примери који илустративно приказују поделу у раду су приказани табеларно. Рад има за циљ да на једном месту прикаже творбу речи у енглеском језику на начин скраћивања постојећих лексема у фонду тог језика, односно да прикаже извесне опште карактеристике и тенденције својствене скраћивању речи као начину творбе речи и скраћеницама као резултату те творбе.

Кључне речи: лексичке скраћенице у енглеском језику, иницијализми, акроними, абривијације, конфлације

1. УВОД

Предмет рада јесте скраћивање речи и скраћенице у новим речима енглеског језика. Скраћивање речи је део инструментаријума језичке креативности, тј. творбе речи. У енглеском језику користи се више термина за означавање скраћивања речи и скраћеница: *clippings, blends, initialism, acronyms*. Оно што је заједничко свим овим терминима јесте то да они подразумевају следеће процесе стварања нове речи: процес скраћивања облика речи, или скраћивање позајмљене речи, затим резултат скраћивања – скраћеницу те скраћени облик речи са статусом лексема.

Актуелност рада произилази из чињенице да скраћивање, као ефикасан и специфичан начин творбе речи, има све већу улогу у преношењу вербалних

---

¹ Рад представља сажети приказ дипломског мастерског рада под називом *Скраћивање у новим речима у енглеском језику*, који је рађен у оквиру последипломских мастерских студија на језичком модулу на Филозофском факултету у Новом Саду под менторством проф. др Твртка Прћића.

информација следствено актуелним потребама лингвистичке, лингвистичко-културолошке и социо-културолошке природе. Сем тога, актуелности ове теме доприносе и данас изражене практичне потребе брзог развоја науке, технике и технологије и компјутеризације. То су потребе које, као никада до сада, упућују на реализацију принципа језичке економије, чији значајан инструмент реализације управо јесте скраћивање речи.

У раду ће аутор приказати четири типа скраћивања у енглеском језику (иницијализми, акроними, абривијације и конфлације) и настојати да скрене пажњу на специфичности код сваког од ових начина скраћивања. Циљ рада је да се на једном месту сагледају и анализирају типови творбе речи у енглеском, са посебним освртом на неке од начина скраћивања већ постојећих лексема у том језику. Корпус у раду, којим је обухваћен језик пословне комуникације и комуникације на интернету, колоквијални језик и језик из актуелних друштвено-политичких догађаја, преузет је из стручне литературе, енглеско-енглеских речника као и са релевантних интернетских страница. Дато је преко 100 примера који прате поделу и анализу типова скраћеница у енглеском језику.

2. ПОТРЕБА ЗА СКРАЋИВАЊЕМ

Сведоци смо брзих промена у свим областима живота и рада. Ове промене захтевају брзину и на релацији давалац – прималац информација: што је већа френквентност одређених језичких јединица то је већа потреба за њиховим скраћивањем.

Речнички фонд којим се људи служе није једном за увек дат са константном садржином, већ је подложен променама. Промене су могуће у два правца: (а) губљење речи и (б) обогаћивање речничког фонда. Ови правци се симултано одвијају.

Један начин обогаћивања речничког фонда јесте творба речи, а један од начина творбе речи пак јесте и скраћивање. Скраћивање је начин обогаћивања речничког фонда, који ствара народ. У таквом једном творбеном поступку доминирају именичке основе, а његов резултат јесу нове речи код којих се запажају промене само у стилу (не у функцији и значењу) и које се превасходно користе у колоквијалном говору (Stojičić 2002: 65 и Marchand 1960: 361).

3. ЛЕКСИЧКЕ СКРАЋЕНИЦЕ

Скраћивање речи, као посебна област творбе речи у енглеском језику, подразумева сажимање елемената творбене основе, у смислу брисања фонетског материјала из творбене основе (Plag 2002: 146), у циљу добијања нове лексичке јединице (неологизма, односно лексичке скраћенице). Ова лексичка јединица представља само скраћени облик већ постојеће лексеме, без утицаја

на семантику (нпр. *mike* > *microphone*). Резултат скраћивања је скраћеница, као скраћени облик писане речи или фразе, која се употребљава уместо целе речи (творбене основе). Овај начин стварања речи користи се из разлога језичке економије, тј. да би се скратило време потребно за писање или изговор. У суштини, брзе промене услова живота и рада, напредовања и изуми у области науке и технологије, нове организације и удружења, захтевају краће називе, који су погоднији за брзу, погоднију комуникацију међу људима.

У консултованој литератури наводе се следећи типови лексичких скраћеница: (1) иницијализми (енг. *initialisms*), (2) акроними (енг. *acronyms*), (3) абривијације (енг. *clippings*) и (4) конфлације (енг. *blends*) (према подели из Стојић 2006: 47 и McArthur 1992: 3). У наставку рада посветиће се посебна пажња овим четирима врстама скраћеница, у смислу њихове творбе, сфере употребе и семантике. Такође, сваку од наведених врста поткрепићемо релевантним примерима из корпуса.

ИНИЦИЈАЛИЗМИ (ЕНГ. *INITIALISMS*)

Иницијализми (или полулексикализовани акроними – Prčić 2005: 23) настају тако што се узимају почетна слова одређених речи из творбене основе (у оквиру неког наслова или назива). Кад је у питању изговор новонастале речи, овако добијена скраћеница се изговара тако што свако њено слово изговара засебно и има фонетску вредност (нпр. *DJ* /%di: “dZeI/ – према *disk jockey*), јер се таква група слова не може изговарати као реч.

У енглеском језику иницијализми се пишу верзалним, тј. великим словима, без тачака између њих, те се као такви неки од њих преузимају и у нашем језику (нпр. *DJ* и *CV*). Сматра се да се у том облику могу лакше запамтити. У наставку следи неколико примера:

иницијализми у контексту интернетске комуникације и рачунарства:

иницијализам	творбена основа
1) <i>BTW</i>	<i>by the way</i>
2) <i>FYI</i>	<i>for your information</i>
3) <i>IIRC</i>	<i>if I remember correctly</i>
4) <i>IMHO</i>	<i>in my humble opinion</i>
5) <i>LOL</i>	<i>laughing out loud</i> (Stojić 2006: 51)
6) <i>DVI</i>	<i>digital video imaging</i>
7) <i>IBM</i>	<i>International Business Machines</i>
8) <i>LCD</i>	<i>liquid-crystal display</i>
9) <i>HTTP</i>	<i>hypertext transfer protocol</i> (Filipović 2005: 83)

иницијализми у пословно-трговинском контексту:

иницијализам	творбена основа
10) <i>AOB</i>	<i>any other business</i>
11) <i>ATM</i>	<i>automated teller machine</i>
12) <i>CV</i>	<i>curriculum vitae</i>
13) <i>PAYE</i>	<i>pay as you earn</i>
14) <i>PLC</i>	<i>public limited company</i> (Tullis, G. and Trappe, T. 2006: 61, 57, 14, 61, 61)

иницијализми у контексту колоквијалног језика:²

иницијализам	творбена основа
15) <i>BYOB</i>	<i>bring your own bottle</i>
16) <i>OTT</i>	<i>over-the-top</i>
17) <i>TLC</i>	<i>tender loving care</i> (Oxford University Press. 2004: 192, 1013, 1513)
18) <i>IOU</i>	<i>I owe you</i> (Pearson Education Limited. 2006: 811)

Из корпуса се види да се у свим случајевима узимају почетна слова свих елемената творбених основа. Интересантан је пример 18). Наиме, у њему је дошло до замене сва три елемента из творбене основе енглеским графемама *I*, *O* и *U*, које у потпуности одговарају фонетским елементима творбене основе.

Постоје комбинације иницијализама са више истих слова узастопце. У оваквим случајевима, ради лакшег изговора истих фонема, користиће се елементи бројева. Према подацима са сајта www.wikipedia.org, онлајн енциклопедије отвореног типа, скраћеница **AAA** (*American Automobile Association*) требало би да се изговара /triple A/; **IEEE** (*Institute of Electrical and Electronics Engineering*) имала би изговор /I triple E/; а скраћеница **NCAA** (*National Collegiate Athletic Association*) /N C two As/ (<http://en.wikipedia.org/wiki/Acronym> (10.08.2014)). Стојичић исто примећује, поредећи сродност изговора броја *два* у енглеском језику са предлогом *to* (**B2B** (према *Business to Business*) и наводећи пример скорашњег софтверског проблема две хиљадите године (**Y2K** (према *Year 2 thousand* (**K** гр. *kilos*)) (Stojičić 2006: 51)).

²Према речницима *Oxford Concise Dictionary* и *Longman Exams Dictionary*, наведени иницијализми припадају неформалном регистру (примери 15), 16) и 17)), односно језику из свакодневног живота (пример 18)).

АКРОНИМИ (ЕНГ. *ACRONYMS*)

Акроници настају узимањем почетних слова одређених речи у творбе-ној основи, али се изговарају као самостална реч, што их битно разликује од иницијализама. Другим речима, акроними имају сазвучје речи: изговарају се као једна реч и подлежу фонотактичким и акценатским правилима српског језика (Filipović 2004: 127). Међутим, понекад акроними настају не само узимањем почетних слова речи из израза који се жели скратити већ и узимањем више слова, или слогова (на пример, **UNPROFOR** (*United Nations Protection Force*)). У сваком случају, акроними се могу третирати као лексичке јединице, јер имају свој самостални изговорни и правописни облик, и подлежу, углавном, граматичким правилима или даљим процесима творбе речи. Следе примери неколико акронима из свакодневног живота са њиховим творбеним основама:

акроним	творбена основа
19) SAD	<i>Seasonal Affective Disorder</i>
20) RAM	<i>random access memory</i>
21) ROM	<i>read-only memory</i>
22) WASP	<i>white, Anglo-Saxon Protestant</i> (Ljung 2003: 158)

Речено је да се на акрониме, као самосталне лексичке јединице, могу даље применити процеси творбе речи. За пример 22), Макартур наводи изведеницу *WASPy* (= „like a white, Anglo-Saxon Protestant“ McArthur 1992: 4).

Прћић дефинише акрониме као лексичке јединице настале издвајањем почетних слова, једног или више њих, из гломазних или дугачких лексичких јединица, у циљу њиховог скраћивања (Prčić 2005: 14–25 према Filipović 2004: 126). Према истом аутору (Prčić 2005: 221), повезаност акронима у језику даваоцу са творбеном основом временом бледи, те је у језику примаоцу често тешко идентификовати ту основу. Порекло таквих акронима познато је једино стручњацима из одговарајућих области.

Постоје две групе акронима:

Акроними-слогани (енг. *slogan acronyms* (Stojičić 2006: 48))

Овај тип акронима има функцију да асоцира на другу постојећу реч у језику са одређеним циљем. Због тога се ови акроними називају акроними-слогани. Циљ може бити подсећање на неку организацију, постизање одређене сврхе као и лакше памћење ове скраћенице. Тако, на пример, у случају акронима **GASP** (*Groups against Smokers' Pollution*) мотив стварања овог акронима

био је у томе да укаже на постојање организације која се бори против пушења и афирмише циљеве те организације.³ Следећи примери ово такође потврђују:

акроним	творбена основа
23) <i>AIM</i>	<i>American Indian Movement</i> (Ljung 2003: 157)
24) <i>DUMP</i>	<i>Disposal of Unused Medicines and Pills</i> (Stojičić 2006: 49)
25) <i>CARE</i>	<i>Cooperative for Assistance and Relief Everywhere</i> (Plag 2002: 164)

Из анализе корпуса се види да се за сваки новонастали акроним узимају почетна слова речи и творбене основе.

У другу групу акронима могу да се сврстају сви акроними везани за компјутерски жаргон као и они којима се жели постићи комичан ефекат. Према сајту www.wikipedia.org, овде спадају:

– Вишеслојни акроними (енг. *multi-layered acronyms*)

акроним	творбена основа
26) <i>GIMP</i>	<i>GNU Image Manipulation Program</i> <i>GNU's not Unix!</i>

Антиакроними (енг. *anti-acronyms*)

акроним	творбена основа
27) <i>LAME</i>	<i>LAME ain't an MP3 encoder</i>
28) <i>BING</i>	<i>Bing is not Google</i>

Код ове две групе акронима видимо да се унутар творбене основе налази и сâм акроним (антиакроним), односно у анализи творбене основе наилазимо на акроним унутар акронима (пример 26)).

– Накнадни акроними (енг. *backronyms*)

Када је реч о накнадним акронимима, треба рећи да се ради о народној етимологији већ постојећих појмова, који нису настали творбом речи. У питању је шалљива или пејоративна интерпретација неких појмова.

акроним	творбена основа
29) <i>FORD</i>	<i>fix or repair daily, found on road dead</i>
30) <i>GOLF</i>	<i>gentlemen only, ladies forbidden</i>

(<http://en.wikipedia.org/wiki/Acronym> (13.08.2014))

³ Сама реч *gasp*, која као таква постоји у енглеском језику, има значење отежаног дисања (више о томе Ljung 2003: 158 и Plag 2002: 153).

Ипак, колико је нама познато, за све акрониме у другој групи не постоје подаци у консултованој штампаној литератури, изузев о горепоменутој интернетској страници. Стога аутентичност ових акронима треба узети са извесном резервом.

Занимљива је појава комбиновања иницијализма и акронима у једној речи. Примери за то су: **CD-ROM** /si: di: "rQm/ и **VTOL** /"vi: tQl/, где се први део изговара као иницијализам а други као акроним. Овакве скраћенице се називају полуакроними (McArthur 1992: 3 и Stojićić 2006: 48).

У неким случајевима долази до преклапања иницијализма и акронима. Наиме, постоји тенденција да се иницијализам при изговору третира као акроним тако што му се додају самогласници (инцијализам адаптиран као акроним (McArthur 1992: 3 и Plag 2002: 164)). За ово не постоји неко посебно објашњење сем да би се иницијализам лакше изговорио. Следи неколико примера:

- 31) **NWAVE** /"enweIv/ (*New Ways of Analysing Variations in English*)
- 32) **SLRF** /sl3:f/ (*Second Language Research Forum*) (Plag 2002: 164)
- 33) **GLCMs** /"glIk@mz/ (*ground launched cruise missiles*)
- 34) **SLCMs** /"slIk@mz/ (*sea launched cruise missiles*) (McArthur 1992: 3)

АБРЕВИЈАЦИЈЕ (ЕНГ. *CLIPPINGS*)

Абревијације су врста неологизама која представља скраћене облике речи, са статусом лексеме која задржава граматичке одлике и значење творбене основе. Другим речима, овај поступак творбе речи подразумева одбацивање појединих елемената вишесложне основе, чији су фонолошки сегменти променљиве и произвољне дужине, и где се не мења „морфосинтаксичка класа основе“. Због тога је абревијација уједно и суптрактивна модификација (Prčić 1998: 71). Свака скраћеница садржи оригинал (енг. *original*), тј. реч која је извор настанка конфлације; остатак (енг. *residue*), тј. новонасталу скраћеницу, и вишак (енг. *surplus*), тј. материјал који се уклања са творбене основе. У примеру *ad* (*advertisement*), *advertisement* је оригинал, *ad* остатак, а *vertisement* вишак (Huddleston & Pullum 2002: 1634).

Код појединих абревијација које су дуго и често у употреби, тешко је или готово немогуће открити њихову творбену основу, која полако постаје архаизам. На пример:

абревијација	творбена основа
35) <i>movie</i>	<i>moving picture</i>
36) <i>zoo</i>	<i>zoological garden</i>
37) <i>pants</i>	<i>pantaloons</i> (Marchand 1960: 358, 358, 357)

Некад се дешава да се мења и правопис новонастале абривијације (као што је случај у примеру 35)), тако да одговара фонотактици енглеског језика. У наставку следи још оваквих примера:

абривијација	творбена основа
38) <i>mike</i>	<i>microphone</i>
39) <i>psyk</i>	<i>psychology</i>
40) <i>sarge</i>	<i>sergeant</i>
41) <i>loot</i>	<i>lieutenant</i> (ако се изговара /lu:ˈten@nt/)
42) <i>Prue</i>	<i>Prudence</i> (Marchand 1960: 358)

С обзиром на то који се део творбене основе узима за абривијацију, разликују се следећи поступци творбе абривијације: (1) могућа је абривијација која настаје тако што се узимају почетна слова речи у творбеној основи (декстрална абривијација); (2) могућа је абривијација која настаје тако што се узима средњи сегмент творбене основе (синистро-декстрална абривијација); (3) могућа је абривијација која настаје тако што се узима крајњи сегмент творбене основе (синистрална абривијација) и (4) могућ је поступак настајања абривијације где се изоставља средњи сегмент (централна абривијација) (Prčić, 1998: 71). У наставку следи анализа корпуса према овим поступцима:

1) декстралне абривијације (енг. *back-clippings*)

абривијација	творбена основа
43) <i>doc</i>	<i>doctor</i>
44) <i>cable</i>	<i>cablegram</i>
45) <i>polio</i>	<i>poliomyelitis</i>
46) <i>ad</i>	<i>advertisement</i>
47) <i>memo</i>	<i>memorandum</i>
48) <i>Al</i>	<i>Alfred, Albert</i> (Marchand 1960: 358)
49) <i>decaf</i>	<i>decaffeinated coffee</i> (Ljung 2003: 159)
50) <i>grad</i>	<i>graduate student</i> (Marchand 1960: 358)
51) <i>brill</i>	<i>brilliant</i>
52) <i>fab</i>	<i>fabulous</i> (Ljung 2003: 159, 159)

Код ових абривијација примећујемо да именице, придеви и лична имена могу да буду у творбеној основи.

2) синистро-декстралне абривијације (енг. *fore-and-aft clippings*)

абривијација	творбена основа
53) <i>flu</i>	<i>influenza</i> (Marchand 1960: 360)
54) <i>tec</i>	<i>detective</i> (McArthur 1992: 223)
55) <i>fridge</i>	<i>refrigerator</i> (Ljung 2003: 160)
56) <i>Liz</i>	<i>Elizabeth</i> (Marchand 1960: 360)
57) <i>soccer</i>	<i>Association Football</i> (Ljung 2003: 160)
58) <i>shrink</i>	head- <i>shrinker</i>
59) <i>jams</i>	<i>pyjamas</i> (Bauer 1983: 233)

На овом, иначе доста ретком и ограниченом начину творбе абривијација (Bauer 1983: 233), видимо да је творбена основа непрозирна приликом анализе саме абривијације. Ово је отежано чињеницом да у неким примерима наилазимо на суфиксе којих нема у творбеној основи и за које није утврђена јасна функција у абривијацији (пример 57) *socc* + *-er*) (више о томе Ljung 2003: 160 и Huddleston & Pullum 2002: 1636). Међу примерима имамо и личних имена, где је овај вид творбе још увек продуктиван:

абривијација	творбена основа
60) <i>Tave</i>	<i>Octavia</i>
61) <i>Tish</i>	<i>Letitia</i> (Marchand 1960: 360)
62) <i>Guss</i>	<i>Augustus</i>
63) <i>Mel</i>	<i>Amelia</i> (Plag 2002: 148)
64) <i>Ves</i>	<i>Sylvester</i> (Marchand 1960: 360)

И овде код поједних примера можемо да приметимо правописну адаптацију новонастале абривијације (примери 60), 61) и 62)).

3) синистралне абривијације (енг. *fore-clippings*)

абривијација	творбена основа
65) <i>bus</i>	<i>omnibus</i>
66) <i>burger</i>	<i>hamburger</i>
67) <i>copter</i>	<i>helicopter</i>
68) <i>gator</i>	<i>aligator</i>
69) <i>phone</i>	<i>telephone</i> (McArthur 1992: 223)

70) <i>Tina</i>	<i>Christina</i>
71) <i>Bert</i>	<i>Albert</i> , <i>Herbert</i> (Marchand 1960: 359)
72) <i>Ron</i>	<i>Aaron</i> (Plag 2002: 152)
73) <i>Mina</i>	<i>Wilhelmina</i> (Marchand 1960: 359)

Између осталих примера, примећујемо да и у овом начину творбе абривијација може да се од личних имена прави скраћени облик (примери од 70) до 73)).

4) централне абривијације

абривијација	творбена основа
74) <i>pants</i>	<i>pantaloons</i>
75) <i>specs</i>	<i>spectacles</i> (Prčić 1998: 71)
76) <i>binocs</i>	<i>binoculars</i>
77) <i>hols</i>	<i>holidays</i> (Ljung 2003: 160)

У литератури мало аутора (домаћих и страних) узима у обзир овај вид абривијације (исто примећује и Prčić 1998: 71). У енглеској литератури пак неки аутори овај поступак творбе повезују са суфиксацијом („Words formed by means of clipping may contain a plural -s suffix [...]“ (Ljung 2003: 160) и „[...] the base form contains the suffix -s [...]“ (Larpe 2007: 147)) пошто је мотивна основа именица у множини.⁴

КОНФЛАЦИЈЕ (ЕНГ. *BLENDS*)

Конфлације (или сливенице Lalić-Krstin 2010: 31, Клајн 2002: 91 према Бугарски 2001) јесу речи које карактеришу разноликост, односно неуједначеност и непостојаност правила како у смислу њихових творбених поступака (Lalić-Krstin 2010: 36) тако и у смислу резултата тих поступака. Разноликост карактерише конфлације више него друге неологизме. По Плагу (Plag 2002: 155), конфлације настају стапањем два елемента творбене основе у један тако што се брише „материјал“ од једне или обе речи творбене основе. Резултат конфлације је увек монема, односно „немотивисана синтаagma“ (Marchand 1960: 367). Примера ради, чим је настала конфлација *smaze*, тог тренутка више нису у

⁴ Ларе (Larpe 2007: 147) указује и на проблематику код примера *phys* (од *physics*) и *butt* (од *buttocks*). Према мишљењу ове ауторке, у првом примеру не може се са сигурношћу установити да ли је у питању први (декстрална абривијација) или четврти тип (централна абривијација). У другом примеру пак дошло је до изузетка од правила да се код мотивних основа у множини задржава наставак -s за множину у новонасталој скраћеници.

употреби морфеме које је творац користио у поступку стварања ове скраћенице (*smoke + haze*). Тако порекло речи остаје у домену лексикологије, уколико се не добију екстралингвистички подаци о овој скраћеници. Осим тога, морфеме *smoke* и *haze*, растављене на *sm* и *aze* немају пуно значење, семантички су празне и само заједно спојене творе нову морфему са својим семантичким карактеристикама. По Маршону (Marchand 1960: 368), конфлације су у ствари спој две морфеме где прва модификује другу. Тако би се конфлација *smaze* могла формулисати и као *smoke haze*. У том случају се мења начин творбе речи, па више не говоримо о конфлацијама већ о сложеним именицама, што није исти творбени процес. Да ли ће неологизам постати конфлација или сложена именица, ствар је стила и тренутног расположења творца.

Код конфлација је тешко установити одређена правила и у морфолошком и у значењском смислу творбе речи. Ипак, могу се издвојити четири специфичне особине конфлација, које се тичу творбених поступака, облика и значења (Stojičić 2002: 50-53 и Prčić 1998: 71):

- 1) настају мешовитом модификацијом – комбинација композиције и абривијације (конфлација је врста композиције речи уз помоћ абривијације (суптрактивне модификације));
- 2) садрже сегменте творбене основе, али код дужих (вишечланих) творбених основа не увек целе основе (поједини делови творбене основе могу остати непромењени);
- 3) могу делом мењати значењску садржину творбене основе;
- 4) сегменти творбене основе су тако интегрисани у нову мономорфемску реч да се често тешко може (директно) открити њихово порекло, односно творбена основа (непрозрачна конфлација).

Речено је да су конфлације у ствари композиције у којој се једној творбеној основи додаје друга (прва особина конфлација). Погледајмо то поступно на следећим примерима:

композиција	творбена основа
78) <i>large statured</i>	<i>ѝридев + ѝридев</i>
79) <i>make believe</i>	<i>ѝлаѝол + ѝлаѝол</i>
80) <i>machine readable</i>	<i>именица + ѝридев</i> (Stojičić 2002: 50, 53, 52)

На овим примерима видимо да се спајањем две речи добијају сложенице (композиције), које могу бити или исте врсте речи (пример 78)) или различитих врста речи (пример 80)).

Уколико бисмо желели да направимо композицију од, на пример, елемената *balloon* и *parachute*, поступак и резултат били би исти (дакле, *balloon parachute*). Међутим, уколико бисмо хтели да направимо конфлацију од ове

композиције, она би гласила *ballute* (Bauer 1983: 234). За исту композицију конфлација би могла да гласи и **ballachute*. Начин на који ће се конфлација „стопити“ зависи у великој мери од субјективног избора слогова из творбене основе онога ко твори абривијацију. Следи још примера:

конфлација	творбена основа
81) <i>brunch</i>	<i>breakfast + lunch</i>
82) <i>chortle</i>	<i>chuckle + snort</i>
83) <i>glaze</i>	<i>glare + gaze</i>
84) <i>mimsy</i>	<i>miserable + flimsy</i> (Marchand 1960: 367, 368, 368, 368)
85) <i>slithy</i>	<i>slimy + lithe</i> (McArthur 1992: 136)
86) <i>slurb</i>	<i>slum + urban</i> (Algeo 1980: 270)

На корпусу видимо да готово све променљиве врсте речи могу да учествују у стварању конфлације: именице, глаголи и придеви (примери 81), 82) и 85)).

У наставку следи корпус за другу особину конфлација:

конфлација	творбена основа
87) <i>slanguage</i>	<i>slang + language</i> (Ljung 2003: 164)
88) <i>org-man</i>	<i>organisation man</i> (Bauer 1983: 233)
89) <i>twigloo</i>	<i>twig + igloo</i>
90) <i>sexploitation</i>	<i>sex + exploitation</i>
91) <i>Clintonomics</i>	<i>Clinton + economics</i>
92) <i>workaholic</i>	<i>work + alcoholic</i> (Ljung 2003: 164, 163, 163, 164)
93) <i>swimsation</i>	<i>swim + sensation</i>
94) <i>motel</i>	<i>motor + hotel</i> (Marchand 1960: 368)
95) <i>crantini</i>	<i>cranberry + martini</i> (Lalić-Krstin 2010: 155)
96) <i>Intelsat</i>	<i>Intelligence satellite</i> (Ljung 2003: 164)

На основу анализе корпуса можемо да приметимо да су могући случајеви кад је само први део творбене основе окрњен (примери 87), 88) и 89)), кад је само други део окрњен (примери од 90) до 93)) или кад су обе основе окрњене (енг. *splinter* (Lalić-Krstin 2010: 63)) (примери 94), 95) и 96)).

За трећу особину конфлација послужиће следећи примери:

97) *Frankenfood* (*Frankenstein + food*) (Stojičić 2002: 52)

98) *Socceroos* (*Soccer + kangaroos*) (Lalić-Krstin 2010: 108)

Конфлација у примеру 97) настала је скраћивањем само првог дела творбене основе и мења значење творбене основе у целини. Нова реч *Franken-food* не значи исто што и *Frankenstein food*. Наиме, овде се ради о томе да је лична именица из творбене основе сведена на сегмент *Franken*, који означава све што је неприродно, те наведена конфлација означава заправо воће, поврће или месо које је створено генетским инжењерингом (Stojičić 2002: 52). Слично је и у примеру 98), у ком се елемент *kangaroos* из творбене основе не односи се на животиње већ на навијаче из Аустралије. Овде је важно напоменути да творбена основа мора да има неких додирних, асоцијативних елемената са својим денотатом (Lalić-Krstin 2010: 108).

У вези са непрозирним конфлацијама, у литератури се наводе следећи примери:

конфлација	творбена основа
99) <i>radar</i>	<i>radio + direction finding + and + range</i> (Marchand 1960: 368)
100) <i>laser</i>	<i>Lightwave + Amplification + by + Stimulated + Emission + of + Radiation</i> (McArthur 1992: 586)
101) <i>Cominch</i>	<i>Commander + in + Chief</i>
102) <i>Pluto</i>	<i>pipeline under the ocean</i>
103) <i>Nana</i>	<i>North American Newspaper Alliance</i> (Marchand 1960: 368)
104) <i>yuppie</i>	<i>young urban professional</i> (McArthur 1992: 685)

Примећујемо да није лако открити етимологију ових речи и творбене елементе, јер су се неке од њих толико усталиле у свакодневни говор да се тешко може поверовати да су у питању конфлације. Осврнимо се и на последњи пример *yuppie*. Овде на крају конфлације имамо и глас /i/ (графемски представљен као *-ie*), кога нема у творбеној основи. Разлог додавања овог гласа јесте тај што се у енглеском језику понекад додаје суфикс деминутивности ради лакшег изговора (више о томе Plag 2002: 456).

4. ЗАКЉУЧАК

У свакодневној комуникацији, људи свесно и несвесно скраћују одређене изразе и фразе. Разлог овом скраћивању лежи у потреби за језичком економичношћу и лакшим и бржим преносом информација. Самим скраћивањем речи обогаћује се и речнички фонд у језику. У раду смо анализирали неке начине творбе нових речи – скраћеница у енглеском језику. То су: иницијализми, акроними, абривијације и конфлације. Иницијализми настају узимањем почетних слова творбене основе, при чему се слова новонастале речи изговарају засебно (нпр. *DJ* /di: 'dʒei/). За акрониме пак важи правило да се узимају почетна слова

делова творбене основе, али на такав начин да је новонастала реч изговорљива по правилима фонотактике енглеског језика (нпр. *WASP*, *AIM* итд.). У вези са акронимима треба поменути и њихове две групе: акроними-слогани (нпр. *GASP*) и акроними везани за компјутерски жаргон и шаљиви акроними (вишеслојни акроними, антиакроними, накнадни акроними). У раду је такође приказано да се акроними могу преплитати са иницијализмима када су у питању правила изговора (нпр. *CD-ROM* /si: di: 'rɒm/, *SLRF* /slɜ:f/, итд.). Део рада посвећен је и абривијацијама, где смо рекли да је у питању начин творбе скраћенице на један од четири начина: 1) узимањем почетних слова из творбене основе (декстрална абривијација) (нпр. *doc* > *doctor*); 2) узимањем средњег сегмента творбене основе (синистро-декстрална абривијација) (нпр. *flu* > *influenza*); 3) узимањем крајњег сегмента творбене основе (синистрална абривијација) (нпр. *phone* > *telephone*) и 4) изостављањем средњег сегмента творбене основе (централна абривијација) (нпр. *pants* > *pantaloons*). Коначно, било је речи и о конфлацијама, код којих постоје четири правила настанка, гледано морфолошки и семантички. То су: 1) конфлације настале мешовитом модификацијом (комбинација композиције и абривијације) (нпр. *make believe*); 2) конфлације код којих дужи елементи творбене основе остају непромењени (нпр. *slanguage* > *slang* + *language*; *twigloo* > *twig* + *igloo* итд.); 3) конфлације које могу делом мењати семантику творбене основе (нпр. *Frankenstein* + *food* > *Frankenfood* = генетски модификована храна) и 4) конфлације код којих је тешко установити изворну творбену основу (непрозирне конфлације) (нпр. *radar* > *radio* + *direction finding* + *and* + *range*; *laser* > *Lightwave* + *Amplification* + *by* + *Stimulated* + *Emission* + *of* + *Radiation* итд.).

ЛИТЕРАТУРА

- Algeo, John. 1980. "Where Do All the New Words Come from?," In: *American Speech*, No. 55, University of Alabama Press for the American Dialect Society, 264–277
- Bauer, Laurie. 1983. *English Word-Formation*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Concise Oxford English Dictionary*. 2004. New York: Oxford University Press.
- Filipović, Sonja. 2004. *Fonološka i grafološka recepcija anglicizama u srpskom jeziku u registru računarstva*, magistarski rad. Novi Sad: Filozofski fakultet.
- Filipović, Sonja. 2005. *Izgovor i pisanje računarskih anglicizama u srpskom jeziku*. Beograd: Zadužbina Andrejević.
- Huddleston, Rodney & Pullum, Geoffrey K. 2002. *The Cambridge Grammar of the English Language*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Клајн, Иван. 2002. *Творба речи у савременом српском језику. Део I, Слагање и њрефиксација*. Београд: Завод за издавање уџбеника и наставна средства.
- Lalić-Krstin, Gordana. 2010. *Strukturni i sadržinski aspekti novih slivenica u engleskom jeziku: kognitivnolingvistički pristup*, magistarski rad. Novi Sad: Filozofski fakultet.

- Lappe, Sabine. 2007. *English Prosodic Morphology*. Dordrecht: Springer.
- Ljung, Magnus. 2003. *Making Words in English*. Lund: Studentlitteratur.
- Longman Exams Dictionary*. 2006. Harlow: Pearson Education Limited.
- Marchand, Hans. 1960. *The Categories and Types of Present-Day Wordformation*. Wiesbaden: Otto Harrasowitz.
- McArthur, Tom. 1992. *The Oxford Companion to the English Language*. New York: Oxford University Press
- Plag, Ingo. 2002. *Word-Formation in English*. University Press, Cambridge.
- Prčić, Tvrtko. 1998. „Prilozi za jednu savremenu teoriju tvorbe reči“, In: *Godišnjak Filozofskog fakulteta u Novom Sadu. Knjiga XXVI*, Novi Sad: 67-77.
- Prčić, Tvrtko. 2005. *Engleski u srpskom*. Novi Sad: Zmaj.
- Stojičić, Violeta. 2002. *Neologizmi u engleskom jeziku i njihova adaptacija u srpskom: teorijski i praktični aspekti*, magistarski rad. Novi Sad: Filozofski fakultet.
- Stojičić, Violeta. 2006. *Morfološki postupci u tvorbi neologizama u engleskom jeziku*. Filozofski fakultet. Univerzitet u Nišu.
- Tullis, Graham and Trappe, Tonya 2006. *New Insight into Business*, 4th impression. Harlow: Pearson Education Limited.

Онлајн извори:

Wikipedia, the Free Encyclopedia.

<http://en.wikipedia.org/wiki/Acronym> (10.08.2014)

Vojislav Jovanović

SHORTENINGS IN ENGLISH NEOLOGISMS

Summary

This paper gives insight into some of the ways of word-formation in English, i.e. in, abbreviating the existing lexemes. The most frequent ways of abbreviating words in English are *initialisms*, *acronyms*, *clippings* and *blends*. These types of lexical abbreviations are used in everyday speech, current political events, business communication and correspondence, which has been supported by the corpus presented in this paper. The examples of these types of abbreviations are listed in the tables.

The aim of this paper was to present abbreviating of existing lexemes in vocabulary as a type of word-formation in English, i.e. to show certain general characteristics and tendencies specific to abbreviating words as a type of word-formation and to list the abbreviations as the result of such a type of word-formation.

Key words: lexical abbreviations in English, initialisms, acronyms, clippings, blends